



PANEMUNĖS  
PILIS

## EDUKACINIAI UŽSIĖMIMAI

ikimokykliniam ir  
priešmokykliniam ugdymui  
bei pradiniam ugdymui  
(1–4 klasių mokiniams)







PANEMUNĖS  
PILIS

**VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS PANEMUNĖS PILIES**

**MUZIEJUS-GALERIJA**

Edukaciniai užsiėmimai  
ikimokykliniam ir priešmokykliniam  
ugdymui bei pradiniam ugdymui  
(1-4 klasių mokiniams)



# MUZIEJUS-GALERIJA

## Kas yra VDA Panemunės pilies muziejus-galerija?

---

Muziejus-galerija – tai senovė ir šiuolaikybė: pilies ekspozicijos, pasakojančios pilies istoriją ir VDA šiuolaikinio meno parodos.

Manoma, kad Panemunės pilies teritorijoje prieš daugiau nei 700 metų galėjo būti didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytenio dvaras. XV a. viduryje Panemunė atiteko garsiems Lietuvos didikams Bilevičiams, kurių rankose išbuvo iki XVI a. pabaigos. 1597 m. Panemunę įsigijęs vengrų kilmės pirklys Janušas Eperješas čia pastatydino didingą renesanso stiliaus mūrinę pilį, kuri, po daugiau kaip pusantro šimto metų, naujų šeiminkų – Gelgaudų – iniciatyva, buvo iš esmės pertvarkyta, jai suteikta klasicizmo elementų.

Šiandien Panemunės pilis – geriausiai išlikusi renesansinė rezidencinė pilis Lietuvoje, kuri atskleidžia turtingus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos ir kultūros sluoksnius. Ji išsiskiria savo efektingu dydžiu ir išlikusia Kunigaikštystės laikus menančia sienų tapyba, kurios fragmentai liudija apie klasicizmo, ampyro ir bydermejerio stilių puošybės madas. Kita ypatinga vertė yra skirtingas epochas atspindintys stiliai: renesansas, barokas ir klasicizmas.

Tokia įvairovė ir nuolat keičiamos Vilniaus dailės akademijos ekspozicijos nepalieka abejingų nei mažų, nei didelių: Panemunės pilies archeologijos radiniai, klasicistinė sienų tapyba, Žemaitijos seniūnijos, dar vadintos kunigaikštyste, valdytojo, Žemaičių seniūno, reprezentaciniai apartamentai, pilies virtuvės ekspozicija, apžvalgos bokštas ir parkas atskleidžia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų pasaulį ir kviečia lankytojus leisti į unikalią kelionę laiku.



## Kaip pasirengti išvykai į muziejų-galeriją?

---

Iš anksto užsiregistruokite į jus sudominusį edukacinį užsiėmimą tel. +370 447 41729, 0 689 93185 arba el. p. [info@panemunespilis.lt](mailto:info@panemunespilis.lt), kad galėtume suderinti jūsų apsilankymo laiką. Atkreipkite dėmesį, kad užsiėmimo dalyvių skaičius ribotas – į vieną grupę priimame nuo 12 iki 25 asmenų. Jei planuoja atvykti daugiau žmonių, suskirstykite juos į grupes ir užsisakykite edukacinius užsiėmimus vieną po kito.

Laukiame Jūsų  
istorinėje Žemaitijos kunigaikštystės  
valdytojo rezidencijoje!



# Pasivaikščiojimas po Panemunės pilį. Pilies spalvos


UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
IKIMOKYKLINĖS IR  
PRIEŠMOKYKLINĖS GRUPĖS  
VAIKAMS

TRUKMĖ: 60 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,  
KOMANDINIS KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS

UŽSIĖMIMO METU  
APLANKOMA VISA  
EKSPOZICIJA





---

Šios apžvalginės edukacinės ekskursijos metu sužinosite apie Lietuvos didįjį kunigaikštį Vytenį ir jo sąsajas su Panemune. Išsiaiškinsite, kas pastatė šią pilį, kuo pilies gyventojai užsiėmė, kaip gyveno. Senovinės virtuvės ekspozicija atskleis, ką valgė pilies šeimininkai, kas ir kur jiems gamino maistą. Restauruotose rezidencijos erdvėse pamatysite, kaip atrodė didikų svečiams ir gyvenimui skirtos salės, salonai ir kambariai. Vaikščiodami po ekspozicijos erdves, susipažinsite su archeologiniais radiniais, išgirsite, ką gali papasakoti keramikos šukės, stiklo kamščiai, senovinė šakutė ar sidabriniai papuošalai.

Žinias įtvirtinsite atlikdami kūrybinę užduotį – naudodami frotažo techniką spalvinsite pasirinktus pilies fragmentus.

---

Reikšminiai žodžiai: Vytenis, reprezentaciniai apartamentai, archeologiniai radiniai, virtuvė, bokštas, qžuolas.

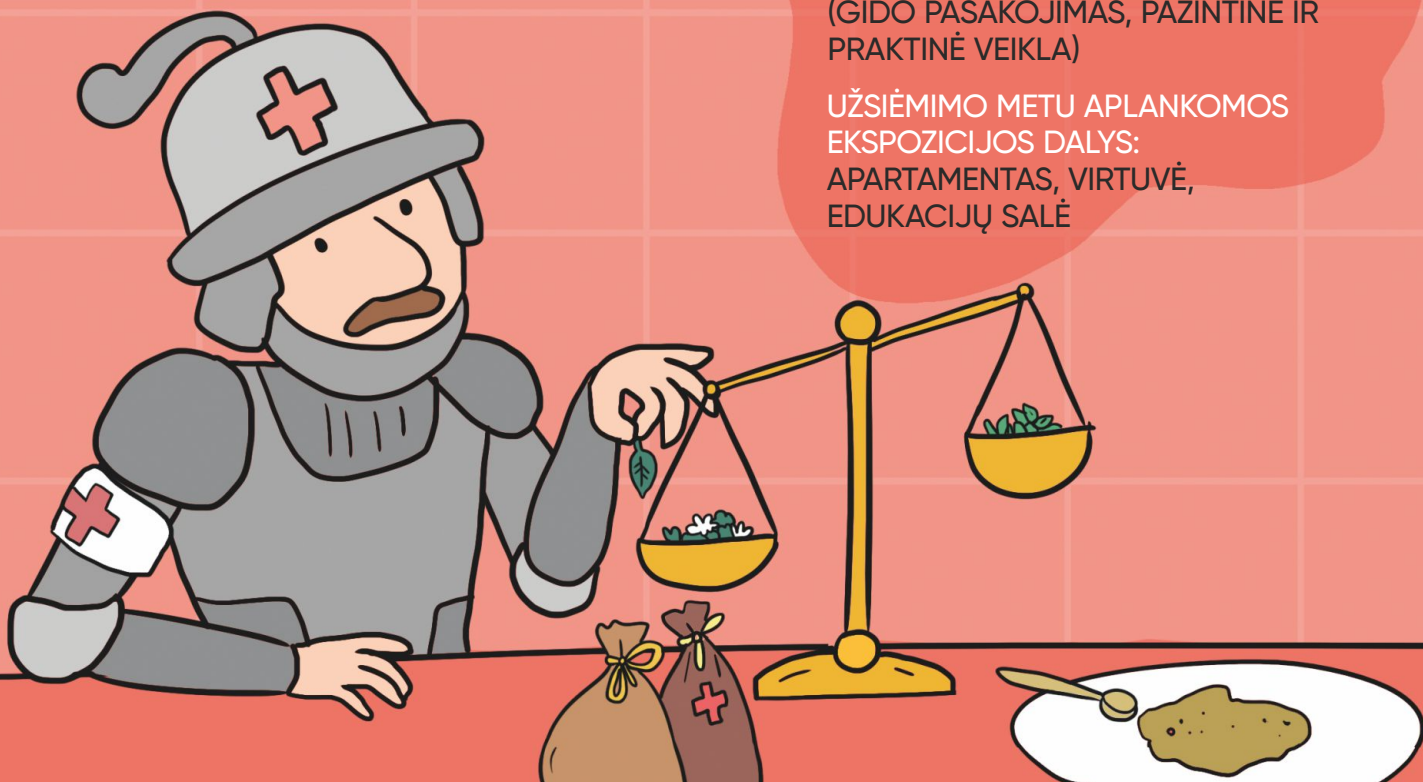


# Dvaro vaistinėlės paslaptys

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
PRIEŠMOKYKLINĖS GRUPĖS  
VAIKAMS IR 1-4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 60–70 MIN.  
FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS  
(GIDO PASAKOJIMAS, PAŽINTINĖ IR  
PRAKTINĖ VEIKLA)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS  
EKSPOZICIJOS DALYS:  
APARTAMENTAS, VIRTUVĖ,  
EDUKACIJŲ SALĖ





KULTŪROS  
PASAS



Ši edukacija kviečia į gyvą pažintį su senąja medicina ir pilies gyvenimu per pojūčius, praskleidžiant senovės žolininkystės paslapčių šydą!

Ar žinote, kaip senovėje gydėsi bajorai? Edukacinės programos metu sužinosite, kaip buvo rūpinamasi sveikata prieš šimtus metų – kokius augalus naudojo, kaip gamino tepalus, kodėl tikėjo stebuklingais akmenimis. Programoje derinamos pažintinės ir praktinės veiklos – nuo žolelių uostymo, lietim, atpažinimo iki savo simbolinio „vaisto“ – arbatos ir kvapnaus žolelių maišelio gamybos.

Reikšminiai žodžiai: dvarų kultūra, dvarų medicina, visuomeninė veikla, pagalba, gydymas, svetingumas, namų ruoša.



# Pažinkite Panemunės pilį, ją statydami!

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
1–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 70–80 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,  
KOMANDINIS KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS,  
DISKUSIJA

UŽSIĖMIMO METU  
APLANKOMA VISA  
EKSPOZICIJA





KULTŪROS  
PASAS

---

Šią apžvalginę edukacinę ekskursiją rekomenduojame mokinių grupėms, į Panemunės pilį atvykusioms pirmą kartą. Jos metu sužinosite apie Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino brolių Vytenį ir Čia stovėjusią jo pilį. Išsiaiškinsite, kas šios pilies šeimininkai, ką jie čia veikė, kaip gyveno. Apžiūrėsite senovinės virtuvės ekspoziciją, kuri pasakoja apie tai, ką valgė pilies šeimininkai, kas ir kur jiems gamino maistą. Restauruotose rezidencijos erdvėse pamatysite, kaip atrodė didikų svečiams ir gyvenimui skirtos patalpos, salonai ir kambariai. Vaikščiodami po ekspozicijos erdves, susipažinsite su archeologiniais radiniais, sužinosite jų istoriją.

Žinias įtvirtinsite atlikdami kūrybinę užduotį – projektuosite ir statysite pilį.

---

Reikšminiai žodžiai: Vytenis, reprezentaciniai apartamentai, archeologiniai radiniai, virtuvė, bokštas, qžuolas.



Kurkite šeimos herbą!



UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
2–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 80 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS, KOMANDINIS  
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS,  
DISKUSIJA

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMA  
VISA EKSPOZICIJA

---

Pirmoje edukacinio užsiėmimo dalyje pasivaikėšiosite po Ŗemaitijos kunigaikėtystės valdytojo, Ŗemaičių generalinio seniūno, A. Gelgaudo rezidenciją – Panemunės pilį: išgirsite pilies legendą, susipaėžinsite su pilies kūrimosi istorija, apėžiūrėsite ekspozicijas ir archeologinius radinius.

Antra užsiėmimo dalis vyksta edukacijų salėje, kur užsiėmimo dalyviai supaėžindinami su pilies šeimininkų herbais. Pristatoma herbo kūrimosi raida: kada atsirado herbai, kas pirmieji juos pradėjo naudoti kaip skiriamuosius ženklus, kokios herbo sudedamosios dalys, paaiėskinama spalvų bei simbolių reikėsmė. Aptarus herbo mobiliąsias figūras, kurių simbolius sudaro gyvūnijos, augmenijos, gamtos ir mus supančios aplinkos fragmentai, dalyviai imasi praktinės veiklos – kuria šeimos herbą: naudodami aplikacijos techniką, skydo lauke komponuoja herbo figūras.

---

Reikėšminiai žodėžiai: legenda, archeologiniai radiniai, senovinė virtuvė, šeimos herbas, heraldika, genealoginiai tyrinėjimai.



# Pažintis su Panemunės pilimi ieškant lobio



UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
1–4 KLASIŲ MOKINIAMS  
TRUKMĖ: 80–90 MIN.

FORMA: GIDO PASAKOJIMAS,  
ORIENTACINIS ŽAIDIMAS,  
KOMANDINIS UŽDUOČIŲ  
ATLIKIMAS, DISKUSIJA

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMA  
VISA EKSPONICIJA  
IR PARKAS



KULTŪROS  
PASAS

---

Panemunės pilies istorija – lengvai, įtraukiančiai ir įdomiai!

Pirmoje edukacinio užsiėmimo dalyje vyks apžvalginė ekskursija po pilies kompleksą, kurios metu sužinosite, kokių sąsajų su Panemune turėjo Lietuvos didysis kunigaikštis Vytenis, kas, kada ir koku tikslu pastatė šią pilį, apžiūrėsite lankomas pilies erdves (istorinę virtuvę, reprezentacinius apartamentus), archeologinius radinius. Ekskursija tęsiama pilies kieme ir parke.

Antroje užsiėmimo dalyje, gavę nuorodas, pasinersite į paslaptinę lobio ieškojimą ne tik pilyje, bet ir pilies parke, atlikdami komandines užduotis, priimdami sprendimus, patirdami atradimo džiaugsmą.

---

Reikšminiai žodžiai: Vytenis, legenda, archeologiniai radiniai, senovinė virtuvė, nuoroda, kodas, lobių skrynja.



# Mažieji archeologai Panemunės pilyje

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
1–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 80–90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS  
(GIDO PASAKOJIMAS, KOMANDINIS  
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMA  
VISA EKSPOZICIJA





KULTŪROS  
PASAS

---

Pirmoje edukacinio užsiėmimo dalyje susipažinsite su Panemunės pilies istorija, apžiūrėsite ekspozicijos patalpas (senovinę virtuvę, reprezentacinius apartamentus), archeologinius radinius.

Antroje dalyje tapsite mažaisiais archeologais ir savo rankomis paliesite tai, ką mums prieš šimtus metų paliko šios pilies šeimininkai. Trumpai apžvelgus pagrindines archeologinio darbo pakopas, „archeologinėje perkasoje“ ieškosite praeities dirbinių, mokysitės juos įvardyti. Taip pat pabandykite sukurti ir nupiešti savo giminės herbinį koklį.

---

Reikšminiai žodžiai: archeologiniai radiniai, archeologo profesija, herbas, herbiniai kokliai, giminės herbas.



# Puikysis virėjas

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:

1–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 80–90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS

(GIDO PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS

EKSPOZICIJOS DALYS:

APARTAMENTAI, ISTORINĖ

VIRTUVĖ, VALGOMASIS,

KREDENSAS



---

Panemunės pilyje atkurta istorinė XVIII a. pabaigos virtuvė kviečia susipažinti su tuometiniu gyvenimu per kulinarinę kultūrą.

Pirmoje edukacinio užsiėmimo dalyje apžiūrėsite ne tik virtuvę, bet ir tuo metu įrengtą vieną iš pirmųjų šalyje valgomųjų, patalpą indams saugoti (vad. kredensą) ir archeologinius radinius. Susipažinsite su XVIII a. maisto ruošimo ir jo pateikimo tradicijomis ir iš kokių šaltinių buvo galima pasisemti idėjų. Sužinosite, ar Abiejų Tautų Respublikoje jau buvo galima rasti kulinarinių knygų ir kokios šalies gastrominė kultūra tuo metu darė itin didelę įtaką mūsų krašto mitybos įpročiams.

Antroje užsiėmimo dalyje, remdamiesi įgytomis žiniomis, atliksite praktinę kūrybinę užduotį – dengsite stalą pagal prancūzišką paprotį.

---

Reikšminiai žodžiai: dvarų virtuvė, prancūziška virtuvė, valgomasis, kredensas, stalo kultūra, archeologiniai radiniai.



# Pilies muzikos garsai

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
1–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 80–90 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS  
(GIDO PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS, MUZIKAVIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS  
EKSPOZICIJOS DALYS:  
APARTAMENTAI, ISTORINĖ  
VIRTUVĖ, POKYLIŲ  
SALĖ



---

Muzikai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, laikantis Vakarų Europos pasaulyje įsigalėjusių kultūrinių tradicijų, nuo seno buvo skiriamas didžiulis dėmesys. Iš pradžių labiausiai puoselėta Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvare, vėliau profesionalioji muzika koncentravosi didikų dvaruose. Menes puošdavo prabangūs muzikos instrumentai, o jų skleidžiami garsai buvo neatsiejama didikų švenčių, bendravimo dalimi. Dvarininkų išlaikomi orkestrai profesionalumu ir repertuaru prilygo Vakarų Europos dvarų orkestrams. Didžiulis dėmesys buvo skiriamas muzikiniam išsilavinimui.

Edukacija „Pilies muzikos garsai“ jus supažindins su Panemunės pilimi, jos istorija. Apžiūrėsite Žemaičių generalinio seniūno Antano Gelgaudo namus: jo reprezentacinius apartamentus, tarnams skirtas patalpas bei archeologinius radinius.

Antroje edukacijos dalyje pilies damos pristatys senosios muzikos instrumentus (klavesiną, gotikinę arfą, išilginę fleitą, rylą ir kt.) ir čia pat pamokys jais muzikuoti. Jūsų atmintyje dar ilgai išliks patirtas kūrybinis džiaugsmas, o jūs patys įgyvendinsite galbūt seniai puoselėtą viltį – nors akimirkai tapti muzikantu.

---

Reikšminiai žodžiai: diduomenė, muzika, klavesinas, arfa, fleita, ryla, muzikanto profesija.



# Kontušo juostos mazgytuvės

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
2–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 70–80 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS  
(GIDO PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS, JUOSTOS RIŠIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS  
EKSPOZICIJOS DALYS: APARTAMENTAI,  
ISTORINĖ VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ



---

Kultūrinės edukacijos užsiėmimas „Kontušo juostos mazgytuvės“ kviečia mokinius atvykti į Panemunės pilį, kuri tiesiogiai susijusi su bajorų luomu, nes priklausė bajorams Eperješams ir Gelgaudams. Ekskursijos metu dalyviams pristatomas reprezentacinis bajoro apartamentas bei jo valgomasis, kur be kontušo juostų, vainikuojančių bajoro aprangą, negalėjo vykti joks suėjimas. Ši šilko juosta, perlenkta į keturias dalis ir du ar tris kartus apjuosta aplink juosmenį, didikui buvo itin svarbus elementas, nes patvirtino jo turtingumą. Laikui bėgant, šis drabužis tapo tautinės aprangos ir patriotinių tradicijų sinonimu, socialinio statuso rodikliu, nepakeičiamu aprangos elementu. Susipažinę su kontušo juostomis, jų meninės raiškos simboliais, dalyviai kuria savo raštą, panaudojant patikusį simbolį.

Edukacijos kulminacija – mokymasis apjuosti kontušo juostą ir surišti ypatingą mazgą. Tam naudojamos tikros natūralaus dydžio kontušo juostos.

---

Reikšminiai žodžiai: legenda, bajorų luomas, bajoro apranga, kontušas, kontušo juosta.



# Herbe – auksinės rožės. Prakalbinkim jas!

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
1–4 KLASIŲ MOKINIAMS  
TRUKMĖ: 70 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS  
UŽSIĖMIMAS (GIDO PASAKOJIMAS,  
KŪRYBINIŲ UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS  
EKSPOZICIJOS DALYS:  
APARTAMENTAI, ISTORINĖ  
VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ





KULTŪROS  
PASAS

---

Edukacijos metu vaikai susipažins su pilies istorija, sužinos, ką pasakoja bajorų herbai, ir atras, kokias paslaptis slepia dvaro simboliai. Kūrybinėje dalyje kiekvienas dalyvis, naudodamas modelinę ir gamtines medžiagas (samanas, kerpes, medžio gabaliukus), nulipdys dvaro rožių dekoraciją – asmeninį garbės ir kūrybos ženklą, įkvėptą senųjų bajorų tradicijų.

Veikla ugdo estetinį suvokimą, emocinį jautrumą, stiprina ryšį su gamta ir istorija. Edukacija siekia subalansuotai jungti pažintinę ir praktinę veiklą, kad mokiniai ne tik išgirstų apie istoriją, bet ir ją pajautų per pojūčius, vaizduotę ir kūrybą.

---

Reikšminiai žodžiai: legenda, bajorų luomas, herbas, dvaro simboliai, puošyba, modelinas, estetika, tradicijos.



# Pasirašyk kaip bajoras!

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
2–4 KLASIŲ MOKINIAMS

TRUKMĖ: 70 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS  
(GIDO PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS  
EKSPOZICIJOS DALYS: APARTAMENTAI,  
ISTORINĖ VIRTUVĖ, POKYLIŲ SALĖ





KULTŪROS  
PASAS

---

Užsiėmimas prasideda trumpa ekskursija, kurios metu mokiniai susipažįsta su pilies istorija, pasakojama apie raštininko darbą, tapatybės žymėjimą bei antspaudų paskirtį ir reikšmę senovėje.

Antroje dalyje vyksta praktinės dirbtuvės – mokiniai kuria simbolinį savo ženklą ir gamina suvenyrą, kurį pažymi pasirinktų formų antspaudu. Edukacijos dalyviai įgyja pradinį supratimą apie Lietuvos bajorijos kultūrą, Panemunės pilies istorinį kontekstą bei bajorų simbolikos – herbų ir vaško antspaudų – reikšmę.

Per aktyvią ir kūrybišką veiklą vaikai ne tik įtvirtina žinias apie praeitį, bet ir formuoja asmeninį ryšį su kultūriniu paveldu.

---

Reikšminiai žodžiai: legenda, bajorų luomas, raštininkas, tapatybė, antspaudas, dvarų kultūra.



# Laiškas gėlių kalba

UŽSIĖMIMO PASKIRTIS:  
3–4 KLASIŲ MOKINIAMS  
TRUKMĖ: 70 MIN.

FORMA: INTERAKTYVUS UŽSIĖMIMAS  
(GIDO PASAKOJIMAS, KŪRYBINIŲ  
UŽDUOČIŲ ATLIKIMAS)

UŽSIĖMIMO METU APLANKOMOS  
EKSPOZICIJOS DALYS:  
APARTAMENTAI, ISTORINĖ  
VIRTUVĖ, POKYLIŲ  
SALĖ



---

Ar dažnai rašote laiškus ranka? Ko gero, ne!

Šios edukacijos metu ne tik susipažinsite su Panemunės pilies istorija, jos ekspozicijomis, bet ir išmoksite parašyti laišką artimam žmogui, nenaudojant įprastų raidžių, o pasitelkus į pagalbą gėles. Jos ne tik teikia džiaugsmą, bet ir gali perduoti slaptas žinutes tiems, kas supranta gėlių kalbą. Atvykite į edukaciją ir sužinosite, ką reiškia gėlių spalva, rūšis, kuri gėlė gali iš tiesų nudžiuginti, kuri – supykdyti ar net išduoti, o kurios dėka, pamiršus proto balsą, galima belstis tiesiai į širdį.

Išbandykite gėlių galių piešimo ir dekoravimo priemonėmis!

---

Reikšminiai žodžiai: bajorai, simboliai, gėlių reikšmės, slapta žinutė, estetika.





PANEMUNĖS PILIMI RŪPINASI



**Vilniaus  
dailės  
akademija**



PANEMUNĖS  
PILIS

[www.panemunespilis.lt](http://www.panemunespilis.lt)

